

Vec C-427/20

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

10. september 2020

Vnútroštátny súd:

Finanzgericht Hamburg

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

1. september 2020

Žalobkyňa:

Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG

Žalovaný:

Hauptzollamt Kiel

Finanzgericht Hamburg (Finančný súd Hamburg, Nemecko)

Uznesenie

V konaní medzi

Flexi Montagetechnik GmbH & Co. KG

[*omissis*] Bargtheide

– žalobkyňou –

[*omissis*]

a

Hauptzollamt Kiel (Hlavný colný úrad Kiel)

[*omissis*] Kiel

– žalovaným –

vo veci

úročenia vrátených ciel

spoločný senát Finanzgericht Hamburg (Finančný súd Hamburg) pre spolkové krajiny Slobodné a hanzové mesto Hamburg, Dolné Sasko a Šlezvicko-Holštajnsko, 4. senát, 1. septembra 2020 [*omissis*]

[*omissis*]

rozhodol:

I. Konanie sa prerušuje až do vydania prejudiciálneho rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie.

II. Súdnemu dvoru Európskej únie sa predkladá nasledujúca prejudiciálna otázka týkajúca sa výkladu aktov inštitúcií Únie:

Existuje porušenie práva Únie ako podmienka nároku na úroky založeného na práve Únie, ktorý sformuloval Súdny dvor Európskej únie, aj vtedy, keď vnútroštátny orgán stanoví clo v rozpore s platnými právnymi predpismi Únie a vnútroštátny súd konštatuje toto porušenie práva Únie?

[*omissis*]

Skutkový stav:

- 1 Medzi účastníkmi konania je sporné úročenie ciel, ktoré žalovaný hlavný colný úrad dodatočne vyrubil žalobkyni, avšak na základe právoplatného súdneho rozhodnutia ich žalobkyni opäť vrátil.
- 2 Žalobkyňa dovezla z Taiwanu tzv. svorky, ktoré sa používajú pri výrobe psích vôdzok. Po kontrole na mieste dospel žalovaný hlavný colný úrad k názoru, že tento tovar sa v rozpore s oznámením žalobkyne nemá považovať za tovar patriaci do položky 8308 (colná sadzba 2,7%), ale za tovar patriaci do položky 7907 (colná sadzba 5%) kombinovanej nomenklatúry (KN). Žalovaný hlavný colný úrad dvoma colnými výmery dodatočne vyrubil clo, ktoré žalobkyňa následne zaplatila.
- 3 Bundesfinanzhof (Spolkový finančný súd, Nemecko) rozsudkom z 20. júna 2017 [omissis] zrušil oba dodatočné platobné výmery s odôvodnením, že dodatočné vyrubenie dovozných ciel je protiprávne, lebo tovar treba zatriediť do položky 8308 KN; Bundesfinanzhof (Spolkový finančný súd) nepodal návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdnom dvore Európskej únie.
- 4 Žalovaný hlavný colný úrad vrátil žalobkyni dovozné clá, ktoré zaplatila; žiadosť žalobkyne o zaplatenie úrokov z dovozných ciel, ktoré zaplatila, za obdobie od zaplatenia týchto ciel až do ich vrátenia však zamietol.
- 5 Žalobkyňa podala po neúspešnom konaní o námietke žalobu. V priebehu konania o žalobe žalovaný hlavný colný úrad priznal žalobkyni procesné úroky za obdobie od podania žaloby proti dodatočným platobným výmerom (september 2014) do vrátenia dovozných ciel, ktoré žalobkyňa zaplatila (október 2017). V tejto časti bolo konanie zastavené. Medzi účastníkmi konania je ešte sporné, či žalobkyňa môže žiadať úroky aj za obdobie od zaplatenia protiprávne vybratých dovozných ciel (marec 2014) do podania žaloby proti dodatočným platobným výmerom (september 2014).

Odôvodnenie rozhodnutia:

- 6 [omissis]
- 7 Senát prerušuje konanie [omissis] a podľa článku 267 druhého odseku Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) predkladá Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) prejudiciálnu otázku uvedenú vo výroku, lebo právne posúdenie prípadu je sporné.

I. Právny rámec

- 8 Pre rozhodnutie sporu sú smerodajné nasledujúce ustanovenia:

1. Vnútroštátne predpisy

- 9 Abgabenordnung (daňový poriadok, ďalej len „AO“) v znení oznámenia z 1. októbra 2002 [Bundesgesetzblatt (spolková zbierka zákonov) I, s. 3866]:

§ 1 Pôsobnosť

1. Tento zákon platí pre všetky dane vrátane daňových náhrad, ktoré upravuje spolkové právo alebo právo Európskej únie, pokiaľ ich spravujú spolkové finančné orgány alebo finančné orgány spolkových krajín. Tento zákon sa uplatní, len pokiaľ právo Európskej únie nestanovuje inak.

...

3. Na vedľajšie daňové plnenia sa ustanovenia tohto zákona uplatnia primerane, pokiaľ právo Európskej únie nestanovuje inak. ...

§ 3 Dane, vedľajšie daňové plnenia

1. Dane sú peňažné plnenia, ktoré nepredstavujú protiplnenie za konkrétne plnenie a ktoré verejnoprávne orgány ukladajú na získanie príjmov všetkým, ktorí spĺňajú podmienky, s ktorými zákon spája daňovú povinnosť; získanie príjmov môže byť vedľajším cieľom.

...

3. Dovožné a vývozné clá podľa článku 5 bodov 20 a 21 Colného kódexu Únie sú daňami v zmysle tohto zákona. ...

4. Vedľajšie daňové plnenia sú... úroky podľa § 233 až 237,... úroky z dovozných a vývozných ciel podľa článku 5 bodov 20 a 21 Colného kódexu Únie... .

§ 37 Nároky z daňového záväzkového vzťahu

1. Nárokmi z daňového záväzkového vzťahu sú daňový nárok, nárok na daňovú náhradu, nárok založený na ručení, nárok na vedľajšie daňové plnenie, nárok na vrátenie podľa odseku 2, ako aj nároky na vrátenie dane upravené v jednotlivých daňových zákonoch.

2. Ak sa daň, daňová náhrada, suma zabezpečená ručením alebo vedľajšie daňové plnenie zaplatili alebo boli vrátené bez právneho dôvodu, osoba, na ktorej účet sa platba uskutočnila, má voči príjemcovi plnenia nárok na vrátenie zaplatenej alebo vrátenej sumy. ...

§ 233 Zásada

Nároky z daňového záväzkového vzťahu (§ 37) sa úročia len vtedy, ak to stanovuje zákon. ...

§ 236 Procesné úroky zo súm, ktoré sa majú vrátiť

1. Ak sa stanovená daň zníži právoplatným rozhodnutím súdu alebo na základe takeého rozhodnutia alebo ak sa prizná daňová náhrada, suma, ktorá sa má vrátiť alebo nahradiť, sa úročí pri dodržaní odseku 3 odo dňa začiatku súdneho konania do dňa vyplatenia. ...

2. Právne predpisy Únie

- 10 a) **Colný kódex (CK):** Nariadenie Rady (EHS) č. 2913/92 z 12. októbra 1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva (Ú. v. ES L 302, 1992, s. 1; Mim. vyd. 02/004, s. 307):

Článok 241

Ak colné orgány vrátia dovozný alebo vývozný clo alebo úverový úrok alebo úrok z omeškania vybratý pri platbe týchto ciel, nie sú povinné zaplatiť úroky. Colné orgány však úrok zaplatia, ak

- rozhodnutie o vyhovení žiadosti o vrátenie cla nebolo vykonané do 3 mesiacov od jeho prijatia,
- tak ustanovujú národné právne predpisy.

...

- 11 b) **Colný kódex Únie (CKÚ):** nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013 z 9. októbra 2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie (Ú. v. EÚ L 269, 2013, s. 1):

Článok 116

1. Za podmienok ustanovených v tomto oddiele sa suma dovozného alebo vývozného cla vráti alebo odpustí z ktoréhokoľvek z týchto dôvodov:

- a) účtovanie vyššej ako skutočne dlžnej sumy dovozného alebo vývozného cla;

...

6. Dotknuté colné orgány nie sú v dôsledku vrátenia cla povinné zaplatiť úroky.

...

II. Relevantnosť prejudiciálnej otázky pre rozhodnutie o veci samej

- 12 Z hľadiska práva Únie je sporné, či žalobkyňa môže žiadať úroky aj za obdobie od zaplataenia dovozných ciel, ktoré protiprávne dodatočne vyrubil žalovaný hlavný colný úrad, do podania svojej žaloby proti dodatočným platobným výmerom. Taký nárok na úroky nemá vo vnútroštátnom práve nijaký právny základ.

Žalobkyňa nemôže oprieť svoj návrh o ustanovenie § 236 ods. 1 AO, ktoré v tomto smere prichádza ako jediné do úvahy, lebo z tohto ustanovenia vyplýva len nárok na úroky za obdobie od podania žaloby do vrátenia dovozných ciel; žalovaný hlavný colný úrad navyše tento nárok žalobkyne už aj uspokojil. Úspech žaloby, ktorú podala žalobkyňa, teda závisí od toho, či žalobkyňa môže oprieť svoj návrh na zaplatenie úrokov o nárok na úroky založený na práve Únie, ktorý sformuloval Súdny dvor. Konajúci senát však má pochybnosti, či sú podmienky nároku na úroky, ktorý Súdny dvor odvodil od zásady efektivity, ktorá sa uplatňuje v práve Únie, splnené aj v situácii – tak ako v tomto prípade –, keď vnútroštátny orgán stanoví clo v rozpore s platnými právnymi predpismi Únie a vnútroštátny súd konštatuje toto porušenie práva Únie.

III. Právne úvahy senátu

- 13 Súdny dvor naposledy v rozsudku z 18. januára 2017 (Wortmann, C-365/15, výrok) rozhodol, že ak sa clá vyberú v rozpore s právom Únie, členské štáty majú povinnosť vyplývajúcu z práva Únie zaplatiť osobám podliehajúcim súdnej právomoci, ktoré majú právo na vrátenie, príslušné úroky, ktoré plynú od dátumu zaplatenia vrátených ciel týmito osobami. Toto rozhodnutie Súdneho dvora nadväzuje na rad rozhodnutí, v ktorých Súdny dvor na základe práva Únie uložil členským štátom povinnosť nielen vrátiť odvody vybrané v rozpore s právom Únie, ale tiež nahradiť jednotlivcom straty spôsobené nemožnosťou disponovať peňažnými sumami (pozri rozsudok Súdneho dvora z 27. septembra 2012, Zuckerfabrik Jülich, spojené veci C-113/10, C-147/10 a C-234/10, bod 65, a rozsudok z 18. apríla 2013, Irimie, C-565/11, bod 28). Vyššie uvedené rozsudky Súdneho dvora majú spoločné to, že Súdny dvor vyhlásil právny základ povinnosti zaplatiť odvod tvorený vnútroštátnym predpisom, resp. predpisom Únie za neplatný alebo ho zrušil z dôvodu porušenia práva Únie; vrátenie odvodov spočívalo zakaždým na legislatívnom pochybení členského štátu, resp. Únie.
- 14 Prejednávaný spor sa naopak vyznačuje tým, že vrátenie dovozných ciel nespočívalo na legislatívnom pochybení Únie alebo členského štátu, ale spočívalo v tom, že vnútroštátny orgán z právneho hľadiska nesprávne – t. j. chybné – uplatnil platné právne predpisy Únie; vrátenie dovozných ciel spočívalo – inými slovami – na nesprávnom uplatnení práva.
- 15 Konajúci senát už vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania adresovanom Súdnemu dvoru z 26. augusta 2020 [*omissis*] uviedol, že z judikatúry Súdneho dvora, podľa ktorej sú členské štáty povinné vrátiť odvody vybrané v rozpore s právom Únie spolu s úrokmami, vyvodzuje základnú myšlienku, že účinky aktov Únie, resp. členských štátov – ak Súdny dvor vyhlási tieto akty za neplatné alebo ich zruší z dôvodu porušenia práva Únie – v zásade nemajú ďalej existovať (*arg. e contrario* na základe článku 264 druhého pododseku ZFEÚ). Na základe tejto úvahy majú jednotlivci právo na vrátenie nielen neprávom vybraných odvodov, ale aj právo na zaplatenie príslušných úrokov (pozri rozsudok Súdneho

dvora z 27. septembra 2012, Zuckerfabrik Jülich, spojené veci C-113/10, C-147/10 a C-234/10, bod 65; v tomto zmysle už rozsudok Súdneho dvora z 12. decembra 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, bod 205). Len tak by sa totiž mohol obnoviť stav, ktorý by existoval, ak by nebol prijatý právny akt na vykonanie nariadenia Únie, ktoré bolo neskôr vyhlásené za neplatné alebo zrušené, resp. na vykonanie vnútroštátneho daňového zákona, ktorý nie je v súlade s právom Únie (pozri v tejto súvislosti tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Sánchez-Bordona vo veci C-365/15, bod 66).

- 16 V spore vo veci samej by naopak nemuselo ísť o obnovenie plnej účinnosti práva Únie, ale o opravu rozhodnutia vnútroštátneho orgánu v konkrétnej veci, ktorý v konkrétnom prípade nesprávne uplatnil relevantné a platné sekundárne predpisy Únie. To, či a za akých podmienok dôjde k oprave rozhodnutia v konkrétnej veci, by však mohlo závisieť predovšetkým od vnútroštátneho práva, ktoré osobe podliehajúcej súdnej právomoci v konkrétnom prípade priznáva len nárok na procesné úroky za obdobie od podania žaloby proti protiprávemu dodatočnému platobnému výmeru do vrátenia zaplatených ciel.
- 17 Súdny dvor však vo veci Littlewoods Retail a i (rozsudok z 19. júla 2012, C-591/10), ktorá sa týkala prípadu, v ktorom zdaniteľná osoba zaplatila členskému štátu preplatok DPH, ktorý tento štát vybral v rozpore s požiadavkami práva Únie v oblasti DPH, tiež uznal, že členský štát je povinný vrátiť sumy daní vybraté v rozpore s právom Únie spolu s úrokmi (bod 26). V konaní vo veci samej v prípade Littlewoods Retail a i, porušenie práva Únie nespočívalo na ustanovení vnútroštátneho práva ani práva Únie, ktoré Súdny dvor neskôr vyhlásil za neuplatniteľné alebo ktoré zrušil. Porušenie práva Únie spočívalo v tom, že bol omylom stanovený príliš vysoký základ dane (pozri návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Trstenjak 12. januára 2012 vo veci C-591/10, bod 6), a Súdny dvor ho tiež nekonštatoval sám, ale toto porušenie spočívalo len na poznatkoch vnútroštátneho orgánu, resp. vnútroštátneho súdu. Súdny dvor navyše vo veci Wortmann zdôraznil, že „prináleží overiť vnútroštátnemu súdu“, či clá boli vybraté v rozpore s právom Únie (pozri rozsudok z 18. januára 2017, Wortmann, C-365/15, bod 39). Aj toto konštatovanie by mohlo nasvedčovať tomu, že porušenie práva Únie ako podmienka nároku na úroky založeného na práve Únie, ktorý sformuloval Súdny dvor Európskej únie, existuje aj vtedy, keď vnútroštátny orgán stanoví clo v rozpore s platnými právnymi predpismi Únie a vnútroštátny súd konštatuje toto porušenie práva Únie.
- 18 Okrem toho aspekt kompenzácie majetkových nevýhod, ktoré jednotlivcovi vznikli na základe nemožnosti disponovať peňažnými sumami, viackrát zdôraznený Súdny dvorom (pozri rozsudok Súdneho dvora z 27. septembra 2012, Zuckerfabrik Jülich, spojené veci C-113/10, C-147/10 a C-234/10, bod 65; rozsudok z 18. apríla 2013, Irimie, C-565/11, bod 21) rovnako platí pre situácie, v ktorých sa jednotlivcovi protiprávne uložia odvody, lebo vnútroštátny orgán nesprávne uplatnil právo Únie. Pre osobu povinnú platiť odvody by nemuselo byť podstatné, či zaplatila odvody na základe nariadenia alebo ustanovenia, ktoré je v rozpore s právom Únie, alebo na základe – tak ako v tomto prípade –

rozhodnutia colného orgánu, ktoré je jednoducho protiprávne (v rozpore s právom Únie) preto, lebo je nesprávne. V oboch situáciách nemá jednotlivец k dispozícii vybratú peňažnú sumu, ktorú by mohol slobodne využívať, ak by colné orgány správne uplatnili právo Únie.

- 19 Senát navyše zohľadnil skutočnosť, že dôvod priznania úrokov podľa judikatúry Súdneho dvora zrejme spočíva aj v zákaze obohatenia (pozri návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Sharpston 27. októbra 2011 v spojených veciach C-113/10, C-147/10 a C-234/20, Zuckerfabrik Jülich a i., bod 125). Ak členský štát vyberie od hospodárskeho subjektu sumu, na ktorú členský štát nemá právny nárok, bezdôvodne sa obohatí. K tomuto bezdôvodnému obohateniu členského štátu však dôjde bez ohľadu na to, z akého dôvodu nastalo neoprávnené zväčšenie majetku členského štátu.
- 20 Konajúci senát napokon vzal do úvahy, že Súdny dvor vo svojom rozsudku z 18. januára 2017 (Wortmann, C-365/15) opísal situácie, v ktorých neskoršia oprava ciel, ktoré najprv neboli stanovené v správnej výške, nezakladá nárok na úroky (bod 29 a nasl. rozsudku). Tieto situácie majú prirodzene spoločné to, že nový výmer ciel sa uskutočňuje na základe doplňujúcich informácií. V prípade, o ktorý ide vo veci samej, však k vráteniu ciel nedošlo na základe doplňujúcich faktických informácií, ale na základe súdneho rozhodnutia vnútroštátneho súdu, ktorým bol zrušený dodatočný platobný výmer vydaný colným orgánom, lebo vnútroštátny orgán nesprávne uplatnil relevantné právne predpisy Únie.
- 21 Vzhľadom na vyššie opísané pochybnosti o výklade relevantných ustanovení práva Únie sa senát rozhodol predložiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku uvedenú vo výroku.

[omissis]